

## Záverečná karta projektu

Názov projektu Evidenčné číslo projektu **APVV-14-0646**

**Analýza potrieb sociálnej služby v oblasti včasnej intervencie v podmienkach Slovenska**

Zodpovedný riešiteľ **prof. MUDr. Jaroslav Slaný, CSc.**

Príjemca **Trnavská univerzita v Trnave - Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce**

### Názov pracoviska, na ktorom bol projekt riešený

Katedra sociálnej práce, Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce, Trnavská univerzita v Trnave  
Univerzitné námestie 1, 918 43 Trnava

### Názov a štát zahraničného pracoviska, ktoré spolupracovalo pri riešení

Pri riešení projektu sme nespupracovali so žiadnym zahraničným pracoviskom.

### Udelené patenty/podané patentové prihlášky, vynálezy alebo úžitkové vzory, ktoré sú výsledkami projektu

Pri riešení projektu sme nežiadali o patent, nepodávali sme návrh na vynález či úžitkový vzor.

### Najvýznamnejšie publikácie (knihy, články, prednášky, správy a pod.) zhrňujúce výsledky projektu – uveďte aj publikácie prijaté do tlače

Počas obdobia trvania projektu ČRK spolu vypublikovali:

59 vedeckých a odborných článkov,

3 vedecké domáce monografie,

2 kapitoly vo vedeckej monografii.

K najvýznamnejším publikáciám zhrňujúcim výsledky projektu patria

Vedecké monografie v SR:

Slaná, M., Hromková, M., Letovancová, K.: Včasná intervencia. Vývoj, súčasný stav a teoretické východiská. Trnava: Váry s.r.o. (2017), s. 200. ISBN 978-80-568-0084-3.

Levická, J., Levická, K., Bánovčinová, A.: Včasná intervencia – cesta k inklúzií. Trnava: Trnavská univerzita v Trnave. (2018), s. 199. ISBN 978-80-568-0171-0.

Kapitoly v monografii v SR:

Kováčová, B.: Kapitola 1. Saturácia potrieb dieťaťa v rannej biblioterapii (s. 40-67); Kapitola 2. Možnosti práce s knihou v období novorodenca a dojčťa (s. 94-111). In: Kováčová B., Valešová Malecová B. Biblioterapia v ranom a predškolskom veku. UK Bratislava, (2018), s. 160. ISBN 978-80-223-4487-6.

Hromková, M., Vaverčáková, M., Pleuková, J. Kapitola: Strategické plánovanie na príklade služby včasnej intervencie. In: Strategické plánovanie v sociálnych službách. Trnava: Trnavská univerzita v Trnave, 2019. ISBN 978 – 80 – 568 – 0174 – 1.

Publikácie registrované v domácich a zahraničných databázach:

Slaný, J., Slaná, M., Tomiczek, V. Emoční a psychosociální situace dítěte s těžkým postižením a jeho rodiny = Emotional and psychosocial situation of the child with serious handicap and his family. In: Česko-slovenská pediatrie. Roč. 72, č. 6 (2017), s. 372-376. ISSN 0069-2328. (SCOPUS)

Slaná, M., Hromková, M., Letovancová, K., Vidová, K.: Everything has changed. Reflection of parenting children with Duchenne muscular dystrophy. In: Pensée plurielle: Recherches participatives et/ou collaboratives. Vol. 48, No. 2 (2018), p. 133-143. ISSN 1376-0963. (SCOPUS)

Dobříková, P., Predáčová, S., Slaná, M., Slaný, J.: Early intervention in type 1 diabetes melitus patients according to metabolic compensation and use of instrumental social support. Včasná intervencia pri ochorení diabetes mellitus 1. typu z hľadiska úrovne metabolickkej kompenzácie a využívania inštrumentálnej sociálnej opory. Sociálno-psychologické dôsledky včasnej intervencie u detí s diabetes mellitus 1. typu. In: Česko-slovenská pediatrie. Roč. 73, č. 1 (2018), s. 32-39. ISSN 0069-2328. (SCOPUS)

Schmidtová, V., Molnárová Letovancová, K., Slaný, J.: Vplyv zdravotného postihnutia dieťaťa na súrodenecké vzťahy v rodine. In: Česko-slovenská pediatrie. (2019) ISSN 0069-2328. – V TLAČI (SCOPUS)

Slaná, M., Molnárová Letovancová, K., Dobříková, P., Hromková, M. Potreby rodičov dieťaťa s Downovým syndrómom. In: Kontakt. (2019). ISSN 1212-4117 – V TLAČI (SCOPUS)

Bánovčinová, A., Kovalčíková, N., Levická, J. Sources of Formal and Informal Support as a Determinants of the Quality of Life of Families With Disabilities. In: Czech and Slovak Social Work. Eris Journal. ISSN 1213-6204. – V TLAČI (SCOPUS)

Slaný, J., Tomiczek, V.: Spirituální podpora rodiny v kontextu rané péče“ In: Acta Missiologica. Roč. 11, č. 1 (2017), s. 100-106. ISSN 1337-7515. (WOS)

Botek, O.: Challenges of early child intervention in Slovakia and the Czech republic.. In: Acta Missiologica. No. 2, Vol. 12 (2018), p. 98 – 105. ISSN 2453 – 7160. (WOS)

Levická, J., Levická, K., Bánovčinová, A., Kovalčíková, N. 2018. Several Risks Related to the Introfuction of an Early Intervention Service in the Slovak Republic. In: Acta Missiologica. No. 2, Vol. 12 (2018), p. 106 - 118. ISSN 2453 – 7160. (WOS).

Publikácie v recenzovaných vedeckých časopisoch v zahraničí:

Kováčová, B., Lištiaková, I.: Supportive Occupational Therapy Intervention Focused on the Area of Graphomotor Skills in Children with Symptoms of Dyspraxia in Early Childhood Intervention. In: Special Education: Miscellanea/ ed. Aleksandra Siedlaczek-Szwed. - [1. vyd.]. - Warszawa: Aleksandra Siedlaczek-Szwed, (2016), s. 143-168. ISBN 978-83-64157-29-5.

Hromková, M., Slaná, M., Molnárová Letovancová, K.: Chronic child diseases as the area of interest for social work services, In: SocioTime. Vol. 16, No. 4 (2018), p. 94-100. ISSN 2410-0773.

Slaná, M.: Early intervention service in the Slovak Republic. In: Sociotime. Vol. 17, No. 1 (2019), p. 91-95. ISSN 2410-0773.

Molnárová Letovancová, K., Hromková, M., Slaná, M.: Emotional well-being and social support as important factors affecting the quality of life of a child with cerebral palsy. In: Serviço Social e Saúde, s. 77 – 90, (2019). ISSN 2446-5992.

Publikácie v recenzovaných vedeckých časopisoch v SR:

Kováčová, B.: Stimulácia, podpora a rozvoj v oblasti motoriky v ranej ergoterapeutickej intervencii. In: Vedecké práce KSSaP 2016. - Trnava : Univerzita Cyrila a Metoda v Trnave. (2016). ISBN 978-80-8105-802-8.

Lištiaková, I., Kováčová, B.: Posudzovanie v oblasti zrkového vnímania u klientov s rizikovým vývinom vo včasnej intervencii. In: Vedecké práce KSSaP 2016. - Trnava : Univerzita Cyrila a Metoda v Trnave. (2016). ISBN 978-80-8105-802-8.

Slaná, M., Molnárová Letovancová, K., Hromková, M.: In: Studia Scientifica Facultatis Paedagogicae Universitas Catholica Ružomberok. Roč. XVIII., č. 4 (2019). ISSN 1336-2232.

Okrem uvedených publikácií ČRK zorganizovali:

3 medzinárodné konferencie

2 odborné semináre

5 vzdelávacích aktivít

Počas riešenia projektu boli vyvolané 3 projekty výskumu a vývoja, ktoré priamo nadväzujú

na projekt, z toho dva boli úspešné:

KEGA 013KU-4/2019 E-learningové vzdelávacie moduly k problematike včasnej starostlivosti o rodinu s dieťaťom s rizikovým vývinom.

ERASMUS + IMASS II - 2018-1-AT01-KA202-039302 „Improving Assistance in Inclusive Educational Settings“. Development and Evaluation of web-based knowledge-boxes for further development of inclusive competences of paraprofessionals.

### **Uplatnenie výsledkov projektu**

Pri riešení projektu sme dbali na naplnenie všetkých 4 cieľov. Podrobne sme ich rozpracovali v každej z ročných správ a v nižšie uvedených kolonkách Záverečnej karty, avšak za dôležité považujeme to, že na základe realizovaných výskumných šetrení, nadväzovania spoluprác a vytváraní partnerstiev a vzťahov - tak formálnych ako aj neformálnych - sme sa stali:

- spoluzakladateľmi Centra včasnej intervencie v meste Trnava;
- zodpovedný vedúci projektu prof. Jaroslav Slaný pôsobí ako člen správnej rady Centra včasnej intervencie v Trnave;
- členka riešiteľského kolektívu Klaudia Vidová (v súčasnosti už Schneiderová) pracovala ako poradkyňa v Centre včasnej intervencie v Trnave;
- ako Katedra sociálnej práce členmi Asociácie poskytovateľov a podporovateľov služby včasnej intervencie na Slovensku;
- ihneď po schválení projektu a po zorganizovaní prvej konferencie o včasnej intervencii na pôde Trnavskej univerzity bola založená Platforma rodičov detí so zdravotným postihnutím, ktorá veľmi intenzívne pracuje v prospech všetkých, ktorí sa v každodennom živote potýkajú s problematikou zdravotného postihnutia (predovšetkým pri snahe zabezpečiť koordináciu služieb medzi rezortami, pri inklúzii, pri inováciách vo včasnej intervencii, vo vyučovaní na školách a pod.);
- zorganizovali sme niekoľko seminárov zameraných na problematiku včasnej intervencie, dokonca sa nám podarilo zorganizovať seminár, na ktorom sa formou kazuistík učili nielen odborníci z prostredia včasnej intervencie, ale aj rodičia detí so zdravotným postihnutím;
- a predovšetkým sme sa na základe jedného z dôležitých výsledkov projektu, ktorým je neustála potreba skvalitňovať sociálne služby pre rodiny s deťmi na Slovensku, rozhodli otvoriť nový študijný program na našej Katedre sociálnej práce Fakulty zdravotníctva a sociálnej práce Trnavskej univerzity v Trnave, ktorý bol schválený Akreditačnou komisiou a ktorý bude poskytovať vzdelanie v bakalárskom stupni študentom v dennej a kombinovanej forme štúdia a ktorého názov je Rozvoj dieťaťa a štúdium rodiny.

### **Súhrn výsledkov riešenia projektu a naplnenia cieľov projektu v slovenskom jazyku (max. 20 riadkov)**

Projekt sme začali riešiť v čase, keď bola na Slovensku od 1.1.2014 uvedená do praxe Služba včasnej intervencie. Naším hlavným cieľom bolo zistiť reálny stav v oblasti poskytovania služby včasnej intervencie (VI) v SR. Vychádzajúc z tohto cieľa sme si definovali štyri čiastkové ciele. Prvým čiastkovým cieľom bolo zmapovať aktuálnu situáciu v oblasti poskytovania služby včasnej intervencie na celom území Slovenska. V súčasnosti je na Slovensku 7 centier a 26 poskytovateľov VI. Dôležitým zistením bolo, že služba včasnej intervencie je postavená na multidisciplinárnej spolupráci, čo predpokladá súčinnosť viacerých ministerstiev (MZ, MPSVaR a MŠVVaŠ SR), avšak prekážkou je ešte stále existujúci rezortizmus. Druhým čiastkovým cieľom bolo identifikovať potreby poskytovateľov služby včasnej intervencie: identifikovali sme viaceré potreby poskytovateľov, ktoré sa rôznili najmä v závislosti od typu u postihnutia dieťaťa a potrieb jeho rodiny. Všetci poskytovatelia zhodne uviedli nasledovné potreby, ktoré podmieňujú ich výkon: potreba intenzívnej spolupráce medzi jednotlivými odborníkmi, potreba dostatočného financovania pre zabezpečenie odborného zloženia tímov VI, potreba zapojenia rodičov do VI, potreba vzdelávania pracovníkov. Tretím cieľom bolo identifikovať potreby rodín s deťmi so zdravotným postihnutím. Identifikovali sme potreby sociálnych kontaktov, financií, podpory od rodiny a profesionálov, potrebu komunikovať diagnózu dieťaťa, zabezpečiť následnú starostlivosť, inkluzívne vzdelávanie. Štvrtý cieľ bol zistiť vplyv služby VI na rozvoj potenciálu dieťaťa so špecifickými potrebami. Na individuálnej úrovni je VI úspešná ak dieťa dosiahlo maximálnu možnú mieru samostatnosti a v znižovaní miery odkázanosti. Na komunitnej úrovni je zapojenie dieťaťa do komunity a do vzdelávacieho systému. Ako

úspešnú službu včasnej intervencie možno podľa výsledkov nášho projektu považovať takú, ktorej výsledkom je „posilnená rodina“. Táto je definovaná viacerými charakteristikami ako sú sebadôvera rodičov, účasť a participácia na rozhodovacích procesoch, uspokojovanie osobných potrieb, pochopenie životného prostredia, prístup k zdrojom a osobná aktivita.

**Súhrn výsledkov riešenia projektu a naplnenia cieľov projektu v anglickom jazyku (max. 20 riadkov)**

We started to solve the project when the Service of early childhood intervention was put into practice in Slovakia from January 1st, 2014. Our main objective was to find out the real situation in the area of providing early childhood intervention service (ECI) in Slovakia. Based on this objective, we have defined four sub-objectives. The first partial objective was to map the current situation in the area of providing ECI services throughout Slovakia. Currently there are 7 centres and 26 ECI providers in Slovakia. An important finding was that the ECI service is based on multidisciplinary co-operation, which implies the co-operation of several ministries (Ministry of Health, Ministry of Labour, Social Affairs and Family and Ministry of Education), but still there are obstacles in coordination of services between these Ministries. The second sub-objective was to identify the needs of ECI service providers: we identified several providers' needs that varied mainly depending on the type of child's disability and family needs. All providers have consistently identified the following needs that make their performance: the need for intensive collaboration between the various professionals, the need for sufficient funding to ensure the professional composition of the ECI teams, the need for parents to participate in ECI, the need for staff training. The third objective was to identify the needs of families with children with disabilities. We identified the needs of social contacts, finance, support from family and professionals, the need to communicate a child's diagnosis, provide aftercare, inclusive education. The fourth objective was to determine the impact of ECI on developing the potential of a child with specific needs. At the individual level, ECI is successful if the child has reached the maximum possible degree of autonomy and a reduction in dependency. At community level, the involvement of the child in the community and in the education system. We can consider as successful those service of early childhood intervention which is based on the concept of "strengthened family". This term is defined by a number of characteristics such as parent confidence, participation and participation in decision-making processes, meeting personal needs, understanding the environment, access to resources and personal activity.